

Univerzitet u Novom Sadu
Prirodno – matematički fakultet
Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo

Deklarisanje i označavanje hrane

Dr VESNA VUJASINOVIĆ, docent

Sistem kvaliteta u proizvodnji hrane obuhvata:

- kontrolu sirovina
- poboljšanje proizvodnih procesa uz smanjenje troškova
  - **standardizaciju finalnog proizvoda (odgovarajuća deklaracija)**
- poboljšanje higijene tokom procesa proizvodnje (bezbednost hrane)
- povećanje zadovoljstva potrošača zbog standardizovanog i visoko kvalitetnog proizvoda

Pravilnik o deklarisanju, označavanju i reklamiranju hrane

(„Sl. glasnik RS“, 19/2017, 16/2018, 17/2020 i 118/2020)

Opšti ciljevi označavanja hrane

Najsloženije i najsveobuhvatnije zakonom uređeno područje

- Zaštita zdravlja i interes potrošača;**
- Na osnovu tačnih i neobmanjujućih podataka obezbeđivanje odgovarajućeg izbora hrane potrošaču;**
- Jasno i čitljivo označavanje hrane;**
- Kreiranje zajedničkog okvira/pravila kako bi se onemogućilo stvaranje tehničkih barijera u prometu roba;**
- Upravljanje rizikom kada postoji opasnost štetnog delovanja hrane po zdravlje potrošača**

Odredbe ovog pravilnika se primenjuju na hranu namenjenu:

- 1) krajnjem potrošaču**
- 2) objektima javne ishrane**

Objekat javne ishrane je bilo koji objekat (uključujući vozilo ili nepokretni ili pokretni štand), kao što je ugostiteljski objekat, kantina, bolnica, dečiji vrtić, škola, socijalna ustanova i drugi objekti koji isporučuju hranu krajnjem potrošaču, u kojima se, u okviru njihove delatnosti, hrana priprema za direktnu konzumaciju krajnjem potrošaču

Za informacije o **upakovanoj hrani** odgovoran je (u skladu sa zakonom o bezbednosti hrane) subjekt u poslovanju hranom pod čijim se nazivom, odnosno poslovnim imenom hrana stavlja u promet, ili uvoznik ukoliko taj subjekt nije registrovan u Republici Srbiji – tj. onaj ko je naveden na proizvodu

Za informacije o **neupakovanoj hrani** odgovoran je subjekt u poslovanju hranom koji pakuje hranu na mestu prodaje krajnjem potrošaču – tj. onaj ko je nudi odnosno prodaje

Obavezne informacije o hrani se nalaze na **ambalaži** ili na **etiketi** koja je na nju pričvršćena, ili se nalazi u dokumentima koji se odnose na tu hranu (koji je prate uz isporuku ili su ranije poslali npr. u objekte javne ishrane, gde će se ta hrana dalje pripremati, prerađivati)

Deklaracija hrane koja se stavlja u promet treba da je:

- ✓ napisani na srpskom jeziku
- ✓ razumljiva, vidljiva, čitljiva, da se lako ne briše i ne može, na bilo koji način, da bude prekrivena ili isprekidana drugim tekstom ili slikovnim prikazom

Ne isključuje se ni mogućnost višjezičnog navođenja podataka

Praksa poštenog informisanja podrazumeva da se pružanje informacija o hrani vrši na način kojim se **ne obmanjuje** krajnji potrošač, a naročito ne u pogledu:

- 1) karakterističnih osobina hrane, a posebno njene prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, trajnosti, zemlje porekla ili zemlje i mesta porekla i načina proizvodnje
- 2) pripisivanja hrani osobina i svojstava koje ne poseduje

3) ukazivanja na posebna svojstva hrane i ako slična hrana ima ista takva svojstva, naročito isticanjem prisustva ili odsustva određenih sastojaka i/ili hranljivih materija

4) ukazivanja izgledom, opisom ili slikovnim prikazom na prisustvo određene hrane ili sastojka, kada je u stvarnosti sastojak koji je inače prirodno prisutan ili korišćen u toj hrani, zamenjen drugim sastavnim delom ili drugim sastojkom

Informacije o hrani treba da budu **tačne, jasne i lako razumljive potrošaču**

Pružanje informacija o hrani vrši se na način kojim se hrani ne pripisuju osobine prevencije i lečenja bolesti ljudi i kojim se ne upućuje na takve osobine, osim ako Pravilnikom i posebnim propisima nije drugačije propisano, kao što je to slučaj kod prirodnih mineralnih voda, prirodnih izvorskih voda i stonih voda, kao i kod dijetetskih proizvoda

U Pravilniku su precizirane definicije pojedinih pojmova (ukupno 38 pojmova):

☞ *vidno polje* su sve površine ambalaže na kojima se tekst može pročitati sa jedne tačke gledanja

☞ *deklarisanje, odnosno označavanje* podrazumeva bilo koje reči, podatke, slovnu oznaku, naziv robne ili trgovačke marke, slikovne prikaze ili simbole, koji se odnose na hranu koja se deklarira, a nalaze se na bilo kojoj ambalaži, etiketi, dokumentu, pakici, omotu hrane ili privesku

☞ *etiketa* je bilo koja oznaka, robna marka, znak, slikovni ili drugi opisni prikaz, napisan, odštampan, označen ili utisnut na, ili pričvršćen za ambalažu ili posudu sa hranom

☞ **informacije o hrani** su informacije koje se odnose na hranu i namenjene su krajnjem potrošaču, a dostupne su putem ambalaže, etikete, alkice, omota hrane, priveska, prpratnog materijala ili na bilo koji drugi način, uključujući i sredstva savremene tehnologije ili verbalne komunikacije

☞ **neupakovana hrana** je hrana koja se stavlja u promet bez prethodnog pakovanja ili se pakuje na mestu prodaje, u prisustvu krajnjeg potrošača ili je upakovana za direktnu prodaju

☞ **sastojak** je svaka supstanca ili proizvod, uključujući prehrambene arome, aditive i enzime, koja se koristi u proizvodnji ili pripremi hrane, a prisutna je u gotovom proizvodu, čak i u promenjenom obliku. Ostaci (rezidue) se ne smatraju sastojcima

☞ **upakovana hrana** je svaki pojedinačni proizvod koji je, kao takav, namenjen krajnjem potrošaču i objektima javne ishrane, a koji se sastoji od hrane i ambalaže u koju je hrana stavljena pre nego što je ponuđena za prodaju, bilo da ambalaža u potpunosti ili samo delimično zatvara hranu, ali tako da sadržaj ne može biti promenjen bez otvaranja ili promene ambalaže

Prezentacija hrane u ugostiteljskim objektima (prema članu 7 Pravilnika):

Pravna i fizička lica koja obavljaju ugostiteljsku delatnost, prilikom prezentacije hrane koju nude krajnjem potrošaču, pre konzumacije, treba da istaknu sve potrebne informacije o prisutnosti sastojaka hrane koji mogu da izazovu alergije i/ili intolerancije utvrđene u skladu sa ovim pravilnikom, a ostale informacije da dokumentuju krajnjem potrošaču, ako on to zahteva

Obavezne informacije o hrani – obavezni podaci

Na deklaraciji upakovane hrane navode se sledeći podaci:

- 1) naziv pod kojim se hrana stavlja u promet;**
- 2) spisak sastojaka**
- 3) svi sastojci ili pomoćna sredstva u procesu proizvodnje koji mogu da izazovu **alergije ili intolerancije**, ili su dobijeni od tih sastojaka a koji su upotrebljeni u procesu proizvodnje ili pripreme hrane i koji su prisutni u gotovom proizvodu, čak i u izmenjenom obliku**
- 4) količina određenih sastojaka ili kategorije sastojaka**

5) neto količina

6) rok trajanja

7) posebni uslovi čuvanja i/ili upotrebe hrane, ako utiču na svojstva hrane i rok trajanja

8) naziv i adresa/sedište subjekta u poslovanju hranom pod čijim se nazivom, odnosno poslovnim imenom hrana stavlja u promet, a koji je registrovan u Republici Srbiji

9) zemlja porekla ili zemlja i mesto porekla

10) uputstvo za upotrebu, kada u nedostatku takvog uputstva ne bi bila moguća pravilna upotreba hrane

11) stvarni sadržaj alkohola kod pića koja sadrže više od 1,2% vol alkohola

12) nutritivna deklaracija

13) oznaka serije ili lota

14) kategorija kvaliteta ili klasa hrane, ako ta hrana, u skladu sa posebnim propisima, podleže kategorizaciji ili klasifikaciji

Pored navedenih podataka, na deklaraciji za određenu vrstu ili kategoriju hrane navode se i dodatni podaci koji su sadržani i Prilogu 2 Pravilnika:

Npr.

"pakovano u zaštitnoj atmosferi" – za proizvode čiji je rok trajanja produžen uz pomoć gasova za pakovanje

"sa zaslađivačem/zaslađivačima" – za prehrambenie proizvode koji sadrže zaslađivač ili zaslađivače koji su u skladu sa važećim propisom kojim se uređuje upotreba prehrambenih aditiva

"sadrži aspartam (izvor fenilalanina)" - ako su aspartam/aspartam-acesulfam so navedeni u spisku sastojaka samo E brojem, a nalaze se u proizvodu

"prekomerna upotreba može da izazove laksativni efekat" – ako prehrambeni proizvodi sadrže više od 10% dodatih poliola sa pozitivne liste aditiva

"Visok sadržaj kofeina. Ne preporučuje se deci, trudnicama ili dojiljama" - za pića, osim pića na bazi kafe, čaja ili ekstrakata kafe ili čaja koja sadrže kofein u količini većoj od 150 mg/l

"sa dodatim biljnim sterolima" – za proizvode kojima su dodati fitosteroli ili estri fitosterola

Obavezne informacije o hrani treba da budu **lako dostupne i uočljive** za svu hranu

Podaci deklaracije se štampaju na ambalaži ili na etiketi koja je pričvršćena za ambalažu i tačno su određene visine:

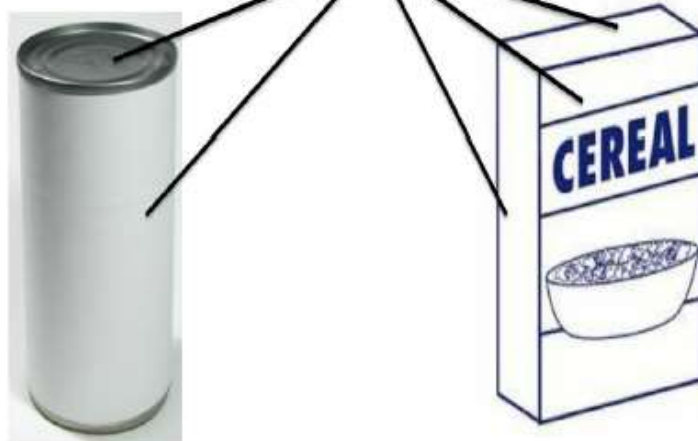

Visina slova je 1,2 mm, a za ambalažu čija je najveća površina

80 cm² visina malih slova je min. 0,9 mm

Vidno polje:

Површине амбалаже које се могу
видети са једне тачке гледања

Kod deklarisanja upakovane hrane, u istom vidnom polju nalaze se sledeći podaci:

- 1) naziv hrane
- 2) neto količina
- 3) stvarni sadržaj alkohola kod pića koja sadrže više od 1,2% vol alkohola

Naziv hrane

Naziv hrane mora biti propisani naziv

Ako takav naziv ne postoji, naziv hrane mora odgovarati njenom uobičajenom nazivu ili, ako takav uobičajeni naziv ne postoji ili se ne koristi, treba navesti opisni naziv hrane

Naziv hrane ne sme se zameniti nazivom koji je zaštićen pravima intelektualne svojine, nazivom robne marke ili izmišljenim nazivom

Naziv hrane mora da sadrži podatke o fizičkom stanju hrane ili njenoj posebnoj obradi, u svim slučajevima u kojima bi izostavljanje tih informacija potrošača moglo dovesti u zabludu (npr: dimljena, smrznuta, u prahu, koncentrovana, odmrznuta i sl.)

U slučaju hrane koja je zamrznuta pre prodaje, a koja se prodaje u odmrznutom stanju, uz naziv hrane treba navesti "odmrznuto"

Spisak sastojaka

Na deklaraciji, ispred spiska sastojaka, navodi se reč: "sastojci"

U spisku sastojaka navode se svi sastojci hrane, prema opadajućem redosledu, a na osnovu mase tih sastojaka koja je utvrđena u vreme njihove upotrebe pri proizvodnji hrane

Spisak sastojaka nije potrebno navoditi kod sledeće hrane:

1) svežeg voća i povrća, uključujući krompir, koje nije oljušteno, rasečeno ili obrađeno na sličan način

- 2) gazirane vode, čiji opis navodi da je gazirana
- 3) sirćeta koje je proizvedeno isključivo od jedne sirovine koja je navedena u proizvodu, pod uslovom da mu nije dodat ni jedan drugi sastojak
- 4) sira, maslaca, fermentisanog mleka i pavlake, pod uslovom da su im dodati samo mlečni sastojci, enzimi i mikrobiološke kulture koji su neophodni za njihovu proizvodnju, osim soli koja je potrebna za proizvodnju svežeg i topljenog sira

5) hrane koja sadrži samo jedan sastojak, kada je naziv hrane identičan nazivu sastojaka, ili kada naziv hrane omogućava jasno prepoznavanje prirode sastojka

Aditivi

- Aditivi se označavaju navođenjem kategorije i naziva aditiva ili njegovog **E broja** (konzervans - natrijum-benzoat ili konzervans E 211);
- Kod kategorije „modifikovani skrob”, mora da se navede i njegovo biljno poreklo u slučaju da sadrži gluten (skrob dobijen iz pšenice, raži, ječma i ovsa);

- ❑ Kod aditiva koji pripadaju kategoriji kiselina, a u svom nazivu sadrže reč „kiselina”, navedi se samo naziv aditiva bez kategorije

Arome

- ❑ Arome se označavaju na deklaraciji navođenjem oznake: „aroma/e” ili specifičnim nazivom ili opisom arome

Vitamini i minerali

- ❑ Ako su vitamini i minerali dodati u hranu, potrebno je u spisku sastojaka navesti hemijski izvor vitamina i minerala

Sastojci koji mogu da izazovu alergije ili intolerancije

Obavezno je i njihovo navođenje u spisku sastojaka

Njihovo prisustvo je dodatno naglašeno upotrebom drugačijeg fonta, koji se jasno razlikuje od fonta kojom su navedeni ostali sastojci, drugačijim stilom ili bojom pozadine

Ako nema spiska sastojaka (npr. pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola), alergeni sastojci se navode iza reči "**sadrži**"

Nije potrebno navoditi alergen ako naziv hrane jasno upućuje na taj sastojak

Sastijci koji mogu da izazovu alergije ili intolerancije su:

- 1) žitarice koje sadrže gluten, tj. pšenica, raž, ječam, ovas i varijeteti dobijeni njihovim ukrštanjem, kao i proizvodi od tih žitarica
- 2) ljuskari (rakovi) i proizvodi od ljuskara

3) jaja i proizvodi od jaja

4) riba i proizvodi ribarstva

5) kikiriki i proizvodi od kikirikija

6) soja i proizvodi od soje

7) mleko i proizvodi od mleka
(uključujući laktozu)

8) jezgrasto voće: badem (*communis L.*), lešnik (*Corylus avellana*), orah (*Juglans regia*), indijski orah (*Anacardium occidentale*), pekan orah (*Carya illinoiesis*), brazilski orah (*Bertholettia excelsa*), pistač (*Pistacia vera*), makadamia orah i Queensland orah (*Maccadamia ternifolia*) i njihovi proizvodi

- 9) celer i proizvodi od celera
- 10) slačica i proizvodi od slačice
- 11) seme susama i proizvodi od susama
- 12) sumpor-dioksid i sulfiti u koncentracijama većim od 10 mg/kg ili 10 mg/l izraženo kao SO₂, koji se izračunava za proizvode koji su spremni za potrošnju ili koji su rekonstituisani u skladu sa uputstvom proizvođača
- 13) lupina i proizvodi od lupine
- 14) školjkaši i ostali mekušci i njihovi proizvodi

Navođenje količine sastojaka

Vrši se u slučajevima kada se taj sastojak ili kategorija sastojaka:

- navodi u nazivu hrane pod kojim se ta hrana stavlja u promet ili ako takav naziv hrane krajnjeg potrošača navodi na taj sastojak
- naglašava rečima, slikama ili crtežima
- smatra bitnim za osobine hrane i njeno razlikovanje od druge hrane sa kojom bi mogla da se zameni zbog svog naziva ili izgleda

Neto količina

Neto količina je količina punjenja, odnosno količina hrane pre pakovanja izražena brojčanom vrednošću i jedinicom fizičke veličine

Izražava se:

- 1) u jedinicama za tečnost: litar (l), centilitar (cl) ili mililitar (ml) - kod tečnosti**
- 2) u jedinicama za masu: kilogram (kg) ili gram (g) - kod drugih proizvoda**

Neto količinu nije potrebno navoditi kod hrane čija je količina pakovanja manja od 5g ili 5 ml, osim kod začina i začinskog bilja

Takođe, nije je potrebno navoditi kod hrane koja se uobičajeno stavlja u promet po komadu, pod uslovom da se broj komada može jasno videti, prebrojati spolja ili ako to nije slučaj, da je broj komada naveden na etiketi

Kod zbirnog pakovanja treba da bude označena neto količina pojedinačnog pakovanja kao i ukupan broj pojedinačnih pakovanja koja se nalaze u zbirnom pakovanju

Kada se čvrsta hrana nalazi u "tečnom rastvoru", navodi se i količina ocedene mase

Rok trajanja

Rok trajanja hrane je datum do kojeg hrana zadržava svoja karakteristična svojstva pri odgovarajućem čuvanju i skladištenju.

Rok trajanja navodi se rečima:

- 1) **"najbolje upotrebiti do..."** - kada datum uključuje oznaku dana
- 2) **"najbolje upotrebiti do kraja"** - u ostalim slučajevima

Oznaka datuma treba da sadrži dan, mesec i ukoliko je moguće godinu u nekodiranom hronološkom obliku (xx dan, xx mesec, ili xxxx godina)

Za hranu koja je upotrebljiva:

- 1) najviše tri meseca - dovoljna je oznaka dana i meseca;
- 2) više od tri meseca, ali ne više od 18 meseci - dovoljna je oznaka meseca i godine;
- 3) više od 18 meseci - dovoljna je oznaka godine

Navođenje roka trajanja nije potrebno kod:

- 1) **svežeg voća i povrća**
- 2) **vina, likerskih vina, penušavih, aromatizovanih vina**
- 3) **pića koja sadrže 10 i više % vol alkohola;**
- 4) **pekarskih proizvoda i kolača koji se, obzirom na sastav i namene, potroše u roku od 24 sata od proizvodnje;**
- 5) **sirćeta;**
- 6) **kristal šećera;**
- 7) **konditorskih proizvoda koji gotovo isključivo sadrže aromatizovani i/ili obojeni šećer;**
- 8) **žvakaćih guma**

Rok trajanja hrane koja je sa mikrobiološkog stanovišta brzo kvarljiva i koja nakon kraćeg vremenskog perioda može da predstavlja neposrednu opasnost za zdravlje ljudi, umesto rečima: "najbolje upotrebiti do..." datum ili "najbolje upotrebiti do kraja" datum, označava se rečima: "upotrebljivo do**" nakon čega se navodi datum ili podatak o tome gde se datum nalazi na ambalaži**

U slučajevima u kojima hrana zahteva posebne uslove čuvanja i/ili upotrebe, te uslove treba navesti na deklaraciji

Uputstvo za upotrebu hrane navodi se na način kojim se obezbeđuje odgovarajuća i pravilna upotreba hrane

**Zemlja porekla ili zemlja i mesto porekla navodi se na deklaraciji za:
meso, med, voće i povrće, ribu i proizvode ribarstva, maslinovo ulje, jaja i proizvode od jaja**

Stvarni sadržaj alkohola, odnosno stvarna alkoholna jačina izražena zapreminom, navodi se kod svih pića koja sadrže više od 1,2% vol alkohola

Hrana koja se stavlja u promet ima oznaku pripadajuće serije ili lota

Serijski podrazumeva grupu jedinica hrane koja je prerađena, proizvedena ili pakovana u gotovo jednakim uslovima

Seriju određuje i označava subjekt u poslovanju hranom koji hranu proizvodi i/ili pakuje i/ili prvi put stavlja u promet.

Oznaka serije sastoji se od broja serije ispred kojeg stoji veliko slovo "L", a koja se stavlja na ambalažu prethodno upakovane hrane ili na etiketu koja ide uz nju

Nutritivna deklaracija

Obavezna nutritivna deklaracija sadrži sledeće podatke:

- 1) energetska vrednost
- 2) količinu masti, zasićenih masnih kiselina, ugljenih hidrata, šećera (svi monosaharidi i disaharidi), proteina i soli

Sadržaj obavezne nutritivne deklaracije može da se dopuni navođenjem količine jedne ili više hranljivih materija:

- 1) mononezasićenih masnih kiselina;
- 2) polinezasićenih masnih kiselina;
- 3) poliola

4) skroba;

5) vlakana;

6) bilo kog vitamina ili minerala koji su prisutni u značajnim količinama

Kada označavanje upakovane hrane uključuje obaveznu nutritivnu deklaraciju na deklaraciji se može ponoviti jedan od podataka:

- 1) energetska vrednost, ili
- 2) energetska vrednost zajedno sa količinama masti, zasićenih masnih kiselina, šećera i soli

energija	kJ/kcal
masti	g
od kojih:	
- zasićene masne kiseline	g
- mononezasićene masne kiseline	g
- polinezasićene masne kiseline	g
ugljeni hidrati	g
od kojih:	
- šećeri	g
- polioli	g
- skrob	g
vlakna	g
proteini	g
so	g
vitamini i minerali	u jedinicama navedenim u Prilogu 12 Deo A tačka 1. ovog pravilnika

Moguće je i navođenje dobrovoljnih informacija o hrani

Informacije o hrani koje se pružaju dobrovoljno navode se:

- 1) na način kojim se ne obmanjuje krajnji potrošač, u skladu sa članom 4. ovog pravilnika;
- 2) tako da budu tačne, jasne i lako razumljive;
- 3) tako da budu zasnovane na relevantnim naučnim podacima, kada je to potrebno

Dobrovoljne informacije o hrani ne mogu zauzimati prostor na deklaraciji koji je namenjen obavezanim informacijama o hrani

Primer:

1) Naziv

Keks sa dodatim vitaminima – Plazma

2) Spisak sastojaka

Sastojci: **pšenično** brašno, šećer, **maslac**, **sojino** brašno, biljna mast (palmina), med, dekstroza, **surutka** u prahu, obrano **mleko** u prahu, sredstva za dizanje testa (amonijum-hidrogenkarbonat, natrijum-hidrogenkarbonat), so, emulgator **sojin** lecitin, vitamini (vitamin C (L-askorbinska kiselina), niacin (nikotinamid), vitamin B6 (piridoksin-hidroklorid), tiamin (tiamin-mononitrat)), antioksidans kalijum-**metabisulfit**, aroma

KEKS - sa dodatim vitaminima - SASTOJCI: pšenično brašno, šećer, maslac, sojino brašno, biljna mast (palmina), med, dekstroza, **sarutka** u prahu, obrano mleko u prahu, sredstva za dizanje testa (amonijum-hidrogenkarbonat, natrijum-hidrogenkarbonat), so, emulgator sojine lecitini, vitamini (vitamin C (L-askorbinska kiselina), niacin (nikotinamid), vitamin B6 (piridoksil-hidroklorid), tiamin (tiamin-mononitrat)), antioksidans kalijev **metabisulfit**, aroma. Može da sadrži **lešnik**. Bogat tiaminom, niacinom i vitaminom B6. Tiamin, niacin i vitamin B6 doprinose održavanju normalnog energetskeg metabolizma. Porcija od 25g sadrži 18% NRV*** tiamina, 28% NRV*** niacina, 36% NRV*** vitamina B6. Proizvod treba čuvati kao deo uravnotežene ishrane i zdravog načina života. Čuvati na suvom i hladnom mestu. Zemlja porekla: Republika Srbija. Proizvedeno u Republici Srbiji. Uvoznik iz Republike Srbije. Uvoznik za Crnu Goru: BAMBİ -99 d.o.o. Mahala h.b. Podgorica, Crna Gora, tel/fax: +382 20 872 606; +382 20 872 607. Distributer za Crnu Goru: KLONOVAC d.o.o. Mahala h.b. Podgorica, Crna Gora, tel/fax: +382 20 872 606; +382 20 872 607.

KEKS - s dodatim vitaminima - SASTOJCI: pšenično brašno, šećer, maslac, sojino brašno, biljna mast (palmina), med, dekstroza, **sarutka** u prahu, obrano mlijeko u prahu, sredstva za dizanje tijesta (amonijum-hidrogenkarbonat, natrijum-hidrogenkarbonat), so, emulgator sojine lecitini, vitamini (vitamin C (L-askorbinska kiselina), niacin (nikotinamid), vitamin B6 (piridoksil-hidroklorid), tiamin (tiamin-mononitrat)), antioksidans kalijev **metabisulfit**, aroma. Može sadržavati **lešnik**. Bogat tiaminom, niacinom i vitaminom B6. Tiamin, niacin i vitamin B6 doprinose normalnom metabolizmu stvaranja energije. Porcija od 25g sadrži 18% NRV*** tiamina, 28% NRV*** niacina, 36% NRV*** vitamina B6. Proizvod treba čuvati kao deo uravnotežene prehrane i zdravog načina života. Čuvati na suhom i hladnom mjestu. Zemlja porijekla: Republika Srbija. Proizvedeno u Republici Srbiji. Uvezeno iz Republike Srbije. Uvoznik i distributer za BiH: NEIT d.o.o. Aradomirala bb, 71123 Izborno Sarajevo, BiH, tel: +387 57 318 958; info@neit.com.

BIKSIT - sa dodatim vitaminima - SASTOJCI: pšenično brašno, šećer, puter, **semeno** brašno, rastvijena mast (palmina), med, dekstroza, **suutka** u prahu, obrano mlieko u prahu, sredstvo za narašćivanje (amonijum hidrogenkarbonat, natrijum hidrogenkarbonat), soj, emulgator sojine lecitini, vitamini (vitamini C (L-askorbinska kiselina), niacin (nikotinamid), vitamin B6 (piridoksilni hidroklorid), tiamin (tiamin mononitrat)), antioksidant kalijev **metabisulfit**, aroma. Može da sadrži **lešnik**. Bogat so tiaminom, niacinom i vitaminom B6. Tiamin, niacin i vitamin B6 doprinose normalnom energetskeg metabolizmu. Jednina porcija sadrži 25 g sa 18% od NRV*** tiamina, 28% od NRV*** niacina, 36% od NRV*** vitamina B6. Proizvodit treba da se koristi kao deo od uravnotežene ishrane i zdravog načina života. Za se čuva na suvo i hladno mesto. Zemlja porekla: Republika Srbija. Proizvedeno u Republici Srbiji. Uvezeno od Republike Srbije. Proizvođač: Koncern „BAMBI“ a.d. Ul. Guro (Novina) 66, Požarevac, Srbija. Uvoznik i distributer za Republiku Makedonija: D.P.T.U. „JUPA“ DOOEI, Kamenički put 254, 1000 Skopje, P. Makedonija, tel: + 389 2 2656 771.

BIKSITS - with added vitamins - INGREDIENTS: wheat flour, sugar, butter, soybean flour, vegetable fat (palm), honey, dextrose, **whey powder**, skimmed milk powder, raising agents (ammonium hydrogen carbonate, sodium hydrogen carbonate), salt, emulsifier soya lecithin, vitamins (vitamin C (L-ascorbic acid), niacin (nicotinamide), vitamin B6 (pyridoxine hydrochloride), thiamin (thiamin mononitrate)), antioxidant potassium **metabisulfite**, flavouring. May contain hazelnut. High thiamin, niacin and vitamin B6. Thiamin, niacin and vitamin B6 contribute to normal energy-yielding metabolism. Portion of 25 g contains 18% NRV*** of thiamin, 28% NRV*** of niacin, 36% NRV*** of vitamin B6***. The product should be used as part of a balanced diet and healthy lifestyle. Store in a cool, dry place. Country of origin: Serbia. Made in Serbia.

3) Alergeni

Crveno označeni u spisku namirnica

Može da sadrži lešnik.

4) Količina određenih sastojaka

Bogat tiaminom, niacinom i vitaminom B6.

Porcija od 25g sadrži 18% NRV (nutritivna referentna vrednost) tiamina, 28% NRV niacina, 36% NRV vitamina B6.

5) Neto količina

600 g

6) Rok trajanja

Najbolje upotrebiti do: 29.11.2017.

7) Posebni uslovi čuvanja

Čuvati na suvom i hladnom mestu.

8) Naziv i adresa proizvođača

**Koncern "Bambi" a.d., Đure Đakovića bb,
Požarevac, Republika Srbija**

9) Zemlja porekla

Republika Srbija

10) Nutritivna deklaracija

plazma

folna kiselina vitamini E i C
PLAZMA
niacin, niacin, vitamin B6 gvožđe i fosfor

Izvor vitamina E i C, minerala fosfora i gvožđa, a bogat izvor niacinom, vitaminom B6 i folnom kiselinom

- Proverena Plazma formula** je jedinstvena, savršeno izbalansirana kombinacija nutritivno vrednih i visoko kvalitetnih sastojaka, minerala i vitamina.
- Plazma je sve što ti treba** da uspešno savladavaš svakodnevne izazove, diji i da svakodnevno uživaš u omiljenom ukusu zdravog optimizma!
- Plazma brine o tebi** - badi ti i pruža preko potrebnu podršku u malim i velikim životnim koracima.

Sve što ti treba!

NUTRITIVNA VREDNOSTI / HRANLJIVA VREDNOSTI / НУТРИТИВНА ВРЕДНОСТИ / NUTRITION DECLARATION	Na/ Na/ Per 100 g	Na/ Na/ Per 25 g	% Na/ Na/ Per 25 g
Energetska vrednost/ Energetska vrednost/ Энергетска вредност/ Energy	1867 kJ 443 kcal	468 kJ 111 kcal	6% **
Masti/ Macti/ Fat	12,0 g	3,0 g	4% **
od toga/ od kojih zasićene masne kiseline/ od toga/ od kojih zasićene masne kiseline/ od toga/ od kojih zasićene masne kiseline/ of which saturated	7,5 g	1,9 g	10% **
Ugljeni hidrati/ Ugljikohidrati/ Јарескагара/ Carbohydrate	70,4 g	17,6 g	7% **
od toga/ od kojih šećeri/ od toga/ od kojih šećeri/ od toga/ od kojih šećeri/ of which sugars	20,0 g	5,0 g	6% **
Vlakna/ Влакна/ Fibre	3,0 g	0,8 g	/
Proteini/ Протеини/ Protein	11,9 g	3,0 g	6% **
So/ Со/ Salt	0,75 g	0,2 g	3% **
Vitamin E/ Витамин Е/ Vitamin E****	2,0 mg (17%***)	/	/
Vitamin C/ Витамин С/ Vitamin C	12,20 mg (15%***)	/	/
Tiamin/ Тиамин/ Thiamin	0,90 mg (82%***)	0,2 mg	18% ***
Niacin/ Ниацин/ Niacin	18,0 mg (113%***)	4,5 mg	28% ***
Vitamin B6/ Витамин В6/ Vitamin B6	2,0 mg (143%***)	0,5 mg	36% ***
Folna kiselina/ Фолна киселина/ Folic Acid****	95,80 µg (48%***)	/	/
Fosfor/ Фосфор/ Phosphorus****	130,0 mg (19%***)	/	/
Gvožđe/ Жељезо/ Iron****	2,8 mg (20%***)	/	/

HALAL ✓
NETO KOLIČINA/ НЕТО КОЛИЧЕСТВО 600g
NET WT. 100 Ser

TABELA NUTRITIVNIH VREDNOSTI			
	Na 100 g	Na 25 g*	% Na 25 g*
Energetska vrednost	1867 kJ 443 kcal	468 kJ 111 kcal	6 % **
Masti	12,0 g	3,0 g	4 % **
- od toga zasićene masne kiseline	7,5 g	1,9 g	10 % **
Ugljeni hidrati	70,4 g	17,6 g	7 % **
- od toga šećeri	20,0 g	5,0 g	6 % **
Vlakna	3,0 g	0,8 g	/
Proteini	11,9 g	3,0 g	6 % **
So	0,75 g	0,2 g	3 % **
Vitamin E ****	2,0 mg (17%***)	/	/
Vitamin C	12,20 mg (15%***)	/	/
Tiamin	0,90 mg (82%***)	0,2 mg	18 % ***
Niacin	18,0 mg (113%***)	4,5 mg	28 % ***
Vitamin B6	2,0 mg (143%***)	0,5 mg	36 % ***
Folna kiselina ****	95,80 µg (48%***)	/	/
Fosfor	130,0 mg (19%***)	/	/
Gvožđe	2,8 mg (20%***)	/	/

11) Oznaka serije ili lota

L606111 11:53

12) Dobrovoljne informacije o hrani

Tiamin, niacin i vitamin B6 doprinose održavanju normalnog energetskeg metabolizma.

Proizvod treba koristiti kao deo uravnotežene ishrane i zdravog načina života

Hvala na pažnji